

tiseerenden geneesheer – uiteraard in een ander verband dan congresbezoek: „Men spreke nimmer met verminderd ontzag over een plattelands geneesheer. Het zijn niet zelden zeer bekwame vakbroeders, mede door hun veel omvattend werk. De zwaarte van hun beroep moge hen minder drukken door meerdere voldoening.” Naar mijn mening wordt deze meerdere voldoening niet door een bezoek aan dit symposium verworven.

Winschoten, februari 1982

B. L. VAN ALBADA

Ik was ten zeerste verontwaardigd de advertentie „Huisartsen-symposium Tenerife 1” in uw tijdschrift aan te treffen. Het gaat hier m.i. om een symposium dat wordt georganiseerd voor Nederlandse artsen; ook alle sprekers zijn landgenoten. Waarom dan toch zo’n conferentie niet dicht bij huis laten plaatsvinden? Gelukkig vindt men in de advertentie het antwoord op deze vraag. Alle middagen zijn vrij zodat u tevens kunt genieten van een luxe-vakantie welke dan fiscaal aftrekbaar is.

Arts en integriteit zijn onderwerpen die de laatste jaren nogal in het middelpunt van de belangstelling staan. Zo’n bijscholing in de zon doet hier m.i. geen goed aan. Elke

activiteit die doet twijfelen aan de integriteit van de arts moet daarom nu met nog meer kracht worden afgekeurd.

Nijmegen, februari 1982

C. J. B. M. SEESING

De collegae Van Albada en Seesing hebben ernstige bezwaren tegen de advertentie voor het huisartsen-symposium te Tenerife. De vele vragen die zij stellen gaan de opsteller van de advertentietekst aan en wellicht de organisatoren van het symposium. Bovendien wijzen zij de fiscus op argumenten tegen het aftrekbaar zijn van de reiskosten die voor het bezoeken van de gangbare internationale wetenschappelijke bijeenkomsten gelden.

Het oordeel van de redactie is dat de advertentie voor iedere lezer duidelijk is, niets verhuult of in het ongewisse laat. Ze is derhalve misleidend noch onwaar. Uit de ingezonden reacties blijkt ook niet dat er een misverstand bestaat. Van dit type advertentie komen er vele voor, ook als direct aan de persoon gerichte brieven in de post aan artsen. Het stelt gerust dat lezers en ontvangers van dergelijke berichten weten te beslissen wat hun te doen staat.

REDACTIE

BERICHTEN

Buitenland

VERENIGDE STATEN

Late hartstilstand bij hersendood. – Men neemt aan dat bij patiënten met hersendood die worden beademd het hart stilstaat binnen enkele uren of dagen. PARISI e.a. (*New Engl. J. Med.* (1982) 306, 14) beschrijven een 49-jarige man die na een woordenwisseling een hart- en ademhalingsstilstand kreeg en bij wie na een gedeeltelijk geslaagde reanimatie na 3 dagen absolute ademstilstand ontstond. De wijde pupillen reageerden niet meer op licht. De spieren waren slap en er bestond areflexie. Het elektro-encefalogram toonde geen hersenactiviteit meer aan. Het hart van de patiënt, die een hartziekte in de anamnese had, bleef kloppen bij kunstmatige ademhaling. Dit duurde voort tot 74 dagen na de opneming, toen alle pogingen het leven te verlengen, werden gestaakt op grond van een rechterlijke beslissing. Pas 18 minuten na het staken van de beademing toonde het electrocardiogram geen hartwerking meer aan.

Tijdens de verpleging werd patiënt met succes behandeld o.a. voor: longoedeem, gastro-intestinale bloeding, veronderstelde sepsis, pneumonie, diabetes insipidus, stoornissen in de elektrolytenhuishouding en urineweginfectie.

In de eerste 24 uur van de opneming kreeg de patiënt fenobarbital intraveneus ter bestrijding van myoclonicën. Dit bemoeilijkte de diagnose hartdood toen op de 3e dag bleek dat er een elektrische hersenstilte bestond; het bloed bevatte toen 12,2 µg/ml fenobarbital. De schrijvers menen echter dat, hoewel hun geen onderzoek bekend is over het verband tussen het fenobarbitalgehalte van het bloed en de hersenactiviteit, de door hen gebruikte therapeutische doses geen aanleiding konden zijn voor het uitvallen van de hersenactiviteit. In elk geval voldeed de diagnose hersendood op de 6e dag, toen het fenobarbitalgehalte tot 8,5 µg/ml bloed was gedaald, aan de criteria die door gemeen-

schappelijk onderzoek van het Harvard, Minnesota and National Institute of Neurological and Communicative Disorders and Stroke waren vastgesteld. Bij de obductie vond men behalve een sterke coronaire atherosclerose tekenen van vroegere anterolaterale en posteroseptale infarcten. Er bestonden hersenverweking en uitgebreide trombosen met tekenen van herstel uit de meninges.

De schrijvers dringen aan op een wettelijke regeling in de staten waarin dit nog niet is geschied, waarbij de criteria worden vastgesteld voor het vaststellen van de dood in een zo’n vroeg mogelijk stadium in dergelijke gevallen. Dit kan het verwerven van organen voor transplantatie bevorderen. Zij achten vervolgens het sterke beslag op de ziekenhuisvoorzieningen een bezwaar omdat de patiënt hiervan geen baat kon ondervinden. Tenslotte wijzen zij op de abnormale emotionele belasting van de familie en de financiële consequenties van de langdurige verpleging.

A. L. NOORDAM

Van 13-16 juli 1982 zal er een tentoonstelling gehouden worden over gezondheidszorg in Olympia, Londen, als deel van het 150-jarig bestaan van de British Medical Association en in samenwerking met de International Hospital and Medical Exhibition en Expositie International '82.

Inlichtingen: BMA House, Tavistock Square, Londen WC2; tel. 01-387-4499.

Binnenland

Nederlands Forensisch Tijdschrift. – Het Forensisch Medisch Genootschap, te Rotterdam, heeft een tijdschrift uitgegeven, dat onder redactie staat van 2 artsen (van wie een gemeente-arts is), 1 tandarts, 2 apotheker-toxicologen en 2 politieambtenaren. Het eerste nummer van het *Nederlands Forensisch Tijdschrift*, dat 4 maal per jaar zal uitko-